

Detta dokument är endast avsett som dokumentationshjälpmedel och institutionerna ansvarar inte för innehållet

► **B** **EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2003/54/EG**
 av den 26 juni 2003
 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG
 (EUT L 176, 15.7.2003, s. 37)

Ändrad genom:

		Officiella tidningen		
		nr	sida	datum
► <u>M1</u>	Rådets direktiv 2004/85/EG av den 28 juni 2004	L 236	10	7.7.2004
► <u>M2</u>	Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/3/EG av den 15 januari 2008	L 17	6	22.1.2008

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
2003/54/EG**

av den 26 juni 2003

**om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om
upphävande av direktiv 96/92/EG**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 47.2, artikel 55 och artikel 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el ⁽⁴⁾ har på ett betydelsefullt sätt bidragit till skapandet av en inre marknad för el.
- (2) Erfarenheterna från genomförandet av det direktivet visar på de fördelar som den inre marknaden för el kan komma att innebära när det gäller ökad effektivitet, prissänkningar, högre kvalitet på tjänsterna och ökad konkurrenskraft. Stora brister finns dock fortfarande marknaden, och den kan förbättras ytterligare, t.ex. behövs konkreta bestämmelser för att säkra likvärdiga förutsättningar för elproduktion och för att minska riskerna för dominerande marknadsställning och underprissättning, genom att säkerställa icke-diskriminerande tariffer för överföring och distribution genom nättillträde på basis av tariffer som publiceras innan de träder i kraft, genom att säkerställa att små och utsatta kunder skyddas och att information om energikällor för elproduktion tillhandahålls, samt referenser till källor, där sådana finns tillgängliga, med information om deras miljöpåverkan.
- (3) Europeiska rådet framförde vid sitt möte i Lissabon den 23 och 24 mars 2000 önskemål om snabba insatser för att fullborda den inre marknaden inom både el- och gassektorn och för att påskynda liberaliseringen av dessa sektorer i syfte att få till stånd en fullt fungerande inre marknad. I sin resolution av den 6 juli 2000 om kommissionens andra rapport om avregleringen av energimarknaderna uppmanade Europaparlamentet kommissionen att fastställa en detaljerad tidsplan för när noggrant beskrivna mål skall ha uppnåtts i syfte att gradvis nå fram till en fullständig liberalisering av energimarknaden.
- (4) De friheter som de europeiska medborgarna garanteras genom fördraget - fri rörlighet för varor, friheten att tillhandahålla tjänster och etableringsfriheten - kan endast säkras på en fullständigt öppen marknad där alla konsumenter fritt kan välja leverantör och där alla leverantörer kan leverera fritt till sina kunder.
- (5) De största hindren på vägen mot en fullt fungerande och konkurrensutsatt inre marknad rör bland annat tillträde till näten,

⁽¹⁾ EGT C 240 E, 28.8.2001, s. 60, och EGT C 227 E, 24.9.2002, s. 393.

⁽²⁾ EGT C 36, 8.2.2002, s. 10.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 13 mars 2002 EUT C 47 E, 27.2.2003, s. 350, rådets gemensamma ståndpunkt av den 3 februari 2003 (EUT C 50 E, 4.3.2003, s. 15) och Europaparlamentets beslut av den 4 juni 2003 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽⁴⁾ EGT L 27, 30.1.1997, s. 20.

▼B

nätavgifter och skillnaderna medlemsstaterna emellan i fråga om marknadernas öppenhet.

- (6) En fungerande konkurrens kräver att nättillträdet garanteras utan diskriminering, på ett sätt som medger insyn och till rimliga priser.
- (7) För att fullborda den inre marknaden för el är det av avgörande betydelse att tillträdet till nätet tillhörande den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet är icke-diskriminerande. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet kan utgöras av ett eller flera företag.
- (8) För att se till att tillträdet till nätet är effektivt och icke-diskriminerande är det lämpligt att systemen för distribution och överföring drivs genom juridiskt åtskilda enheter när vertikalt integrerade företag existerar. Kommissionen bör utvärdera åtgärder med motsvarande verkan som utvecklats av medlemsstaterna i syfte att uppnå målet med detta krav, och, när så är lämpligt, inkomma med förslag till ändringar av detta direktiv. Det är också lämpligt att den systemansvarige för distributions- och överföringssystemet har faktisk rätt att fatta beslut när det gäller de tillgångar som behövs för att underhålla, driva och utveckla nät när tillgångarna i fråga ägs och drivs av vertikalt integrerade företag. Det måste garanteras att de systemansvariga för distributions- och överföringssystem är oberoende av framför allt produktions- och leveransintressen. Därför måste oberoende ledningsstrukturer införas i förhållandet mellan systemansvariga för distributions- och överföringssystem och produktions- eller leveransföretag.

Det är dock viktigt att skilja mellan en sådan juridisk åtskillnad och åtskillnad beträffande ägandet. Juridisk åtskillnad innebär inte ändringar beträffande ägandet av tillgångarna, och ingenting hindrar att liknande eller identiska anställningsvillkor gäller i hela de vertikalt integrerade företagen. Ett icke-diskriminerande beslutsförfarande bör emellertid säkerställas genom organisatoriska åtgärder avseende de ansvariga beslutsfattarnas oberoende.

- (9) När det gäller små system är det möjligt att stödtjänster måste tillhandahållas av systemansvariga för överföringssystem som är sammankopplade med små system.
- (10) Även om detta direktiv inte omfattar frågor om äganderätt erinras det om att när det gäller ett företag som bedriver överförings- eller distributionsverksamhet och som till sin juridiska form är åtskilt från de företag som bedriver produktions och/eller leveransverksamhet får utsedda systemansvariga utgöras av samma företag som äger infrastrukturen.
- (11) För att undvika att små distributionsföretag får en oproportionerlig ekonomisk och administrativ börda bör medlemsstaterna vid behov kunna undanta sådana företag från krav på juridisk åtskillnad när det gäller distributionen.
- (12) Tillståndsförfarandena får inte leda till en administrativ arbetsbörda som är oproportionerlig i förhållande till elproducenternas storlek och eventuella inverkan.
- (13) Det behövs ytterligare åtgärder för att tarifferna för tillträde till näten skall bli öppna och icke-diskriminerande. Tarifferna bör gälla alla användare av systemen, utan diskriminering.
- (14) För att underlätta för ett elföretag som är etablerat i en medlemsstat att ingå avtal om leverans av el med berättigade kunder i en annan medlemsstat, bör medlemsstaterna och, när så är lämpligt, de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta för mer homogena villkor och samma grad av berättigande för hela den inre marknaden.
- (15) Effektiv tillsyn som genomförs av en eller flera nationella tillsynsmyndigheter är av avgörande betydelse om man vill garan-

▼B

tera ett icke diskriminerande tillträde till näten. Medlemsstaterna skall specificera tillsynsmyndigheternas uppgifter, behörighetsområden och administrativa befogenheter. Det är viktigt att tillsynsmyndigheterna i alla medlemsstater har samma minimiuppsättning av befogenheter. Dessa myndigheter bör ha befogenhet att fastställa eller godkänna tarifferna eller åtminstone beräkningsmetoderna för överförings och distributionstariffer. För att undvika osäkerhet och kostsamma och tidskrävande konflikter bör dessa tariffer publiceras innan de träder i kraft.

- (16) Kommissionen har meddelat att den avser att tillsätta en grupp med europeiska tillsynsmyndigheter för el och gas som skulle vara en lämplig rådgivande mekanism för att förbättra samarbetet och samordningen mellan de nationella tillsynsmyndigheterna i syfte att främja utvecklingen av den inre marknaden för el och gas och bidra till en konsekvent tillämpning, i alla medlemsstater, av bestämmelserna i detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG ⁽¹⁾ samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1228/2003 av den 26 juni 2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel ⁽²⁾.
- (17) För att säkerställa effektivt marknadstillträde för alla marknadsaktörer, inklusive nya aktörer, krävs icke-diskriminerande och kostnadseffektiva balanseringsmekanismer. När likviditetsnivån på elmarknaden väl är tillräckligt hög, bör detta uppnås genom att man inför sådana öppna och tydliga marknadsbaserade mekanismer för försörjning och inköp av el som krävs för att uppfylla kraven på balansering. Så länge likviditetsnivån på marknaden inte är tillräckligt hög bör de nationella tillsynsmyndigheterna arbeta aktivt för att balanseringstarifferna skall vara icke diskriminerande och kostnadseffektiva. Samtidigt bör lämpliga incitament tillhandahållas för att balansera produktion och förbrukning av el och för att inte äventyra systemet.
- (18) Den nationella tillsynsmyndigheten bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet eller på grundval av ett förslag som en systemansvarig och nätanvändarna kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör den nationella tillsynsmyndigheten se till att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och kostnadseffektiva, och samtidigt ta hänsyn till de marginalkostnader som på lång sikt går att undvika med hjälp av distribuerad produktion och åtgärder för styrning av efterfrågan.
- (19) Av rättvis- och konkurrensskäl samt indirekt för att skapa arbetstillfällen bör industrin och handeln i hela gemenskapen, inbegripet små och medelstora företag, och alla gemenskapsmedborgare som åtnjuter de ekonomiska fördelarna med den inre marknaden, också kunna omfattas av ett konsumentskydd med en hög skyddsnivå, särskilt hushåll, och, när medlemsstater anser det lämpligt, bör småföretag också kunna omfattas av garantier för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster, särskilt med avseende på försörjningstrygghet och skäliga tariffer.
- (20) Elkunderna bör fritt kunna välja leverantör. Fullbordandet av den inre marknaden för el bör likväl ske stegvis för att industrin skall kunna anpassa sig, och för att lämpliga åtgärder och förfaranden skall kunna införas för att skydda kundernas intressen och för att tillförsäkra dem en reell möjlighet att välja leverantör.
- (21) När marknaderna stegvis öppnas för full konkurrens bör skillnaderna mellan medlemsstaterna avskaffas så snart som möjligt. Det

⁽¹⁾ Se s. 57 i detta nummer av EUT.

⁽²⁾ Se s. 1 i detta nummer av EUT.

▼B

bör säkerställas att detta direktiv genomförs på ett öppet och säkert sätt.

- (22) Nästan alla medlemsstater har valt att säkerställa konkurrensen på elproduktionsmarknaden genom ett öppet tillståndsförfarande. Om tillräcklig elproduktionskapacitet inte anläggs på grundval av tillståndsförfarandet bör dock medlemsstaterna se till att det finns en möjlighet att bidra till att trygga försörjningen genom ett anbuds-förfarande eller ett liknande förfarande. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbuds-förfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Ny kapacitet omfattar bland annat förnybara energikällor och kraftvärmeproduktion.
- (23) Av försörjningstrygghetsskäl bör balansen mellan tillgång och efterfrågan i varje enskild medlemsstat bevakas, varefter en rapport bör utarbetas om situationen i gemenskapen som helhet med hänsyn till sammanlänkningskapaciteten mellan områden. Denna övervakning bör göras i tillräckligt god tid, så att lämpliga åtgärder hinner vidtas om försörjningstryggheten äventyras. Det faktum att nödvändig nätinfrastuktur, bland annat sammanlänkningskapaciteten, anläggs och underhålls bör bidra till en stabil elförsörjning. Underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastuktur inbegripet sammanlänkningskapaciteten och decentraliserad elproduktion, är viktiga förutsättningar för att garantera en stabil elförsörjning.
- (24) Medlemsstaterna bör tillförsäkra hushållskunder, och när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag rätten att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som kan jämföras enkelt och klart, medger insyn och är rimliga. För att de allmännyttiga tjänsterna i gemenskapen skall hålla hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna för de allmännyttiga tjänsterna samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet; syftet med detta är att kommissionen skall kunna utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna skall hålla hög kvalitet. Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda sårbara kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaten i fråga och kan inbegripa specifika åtgärder avseende betalning av elräkningar eller mer generella åtgärder inom socialförsäkringssystemet. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag kan åtgärderna för att säkerställa att dessa samhällsomfattande tjänster tillhandahålls vara olika för hushåll och små företag.
- (25) Kommissionen har meddelat att den avser att ta initiativ framför allt när det gäller räckvidden beträffande bestämmelsen om märkning och särskilt om hur informationen om den inverkan på miljön som elframställning från olika energikällor har, åtminstone i form av utsläpp av CO₂ och radioaktivt utsläpp, skulle kunna göras tillgänglig på ett sätt som medger insyn, är lättillgänglig och möjliggör jämförelser inom Europeiska unionen samt om hur de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att kontrollera tillförlitligheten hos den information som tillhandahållits av leverantörer skulle kunna rationaliseras.
- (26) Respekt för kraven på allmännyttiga tjänster är ett grundläggande krav i detta direktiv, och det är viktigt att det i direktivet anges gemensamma minimikrav som uppfylls av samtliga medlemsstater och som beaktar målen om konsumentskydd, försörjningstrygghet, miljöskydd samt likvärdiga konkurrensnivåer i samtliga medlemsstater. Det är viktigt att kraven på allmännyttiga tjänster

▼B

kan tolkas på nationell grund, med beaktande av nationella omständigheter om inte annat följer av gemenskapslagstiftningen.

- (27) Medlemsstaterna får utse en sistahandsleverantör. Denne leverantör kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som även fungerar som distributör, under förutsättning att detta uppfyller kraven på åtskillnad och särredovisning i detta direktiv.
- (28) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning får bland annat omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg. Dessa verktyg får innefatta ansvarsmekanismer för att garantera den nödvändiga investeringen.
- (29) Om de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster kan definieras som statligt stöd enligt artikel 87.1 i fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 88.3 i fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.
- (30) Kravet på att kommissionen skall underrättas om avslag på ansökan om tillstånd att anlägga ny produktionskapacitet har visat sig vara onödigt administrativt arbete, och bör därför tas bort.
- (31) Eftersom målet för den föreslagna åtgärden, nämligen att skapa en fullständigt fungerande inre marknad för el där rättvis konkurrens råder, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför på grund av åtgärdens omfattning och verkningar bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (32) Mot bakgrund av erfarenheten från tillämpningen av rådets direktiv 90/547/EEG av den 29 oktober 1990 om transitering av elektricitet genom kraftledningsnät ⁽¹⁾, bör åtgärder vidtas för att säkerställa ett enhetligt och icke-diskriminerande tillträde till olika transiteringssystem, inklusive gränsöverskridande elöverföring mellan medlemsstaterna. För att lika behandling vid tillträde till elnäten skall kunna tillförsäkras även vid transitering, bör det direktivet upphävas.
- (33) Med tanke på omfattningen av ändringarna av direktiv 96/92/EG är det önskvärt av tydlighets- och rationaliseringsskäl att bestämmelserna i fråga omarbetas.
- (34) I detta direktiv respekteras de grundläggande rättigheter och iaktas de principer som erkänns bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Räckvidd

I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution och leverans av el. Det innehåller regler för elsektorns

⁽¹⁾ EGT L 313, 13.11.1990, s. 30. Direktivet senast ändrat genom kommissionens direktiv 98/75/EG (EGT L 276, 13.10.1998, s. 9).

▼B

organisation och funktion, tillträde till marknaden, kriterier och förfaranden som skall tillämpas för anbud, för beviljande av tillstånd och för driften av system.

*Artikel 2***Definitioner**

I detta direktiv avses med

1. *produktion*: framställning av el,
2. *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el,
3. *överföring*: transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutförbrukare eller distributörer, men inte leverans,
4. *systemansvarig för överföringssystemet*: en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el,
5. *distribution*: transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans,
6. *systemansvarig för distributionssystemet*: en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el,
7. *kunder*: grossister eller slutförbrukare av el,
8. *grossister*: fysiska eller juridiska personer som köper el för återförsäljning inom eller utanför det system de är etablerade i,
9. *slutförbrukare*: kunder som köper el för eget bruk,
10. *hushållskunder*: kunder som köper el för sin egen hushållsförbrukning och inte för kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet,
11. *icke-hushållskunder*: fysiska eller juridiska personer som köper el som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning; begreppet omfattar producenter och grossister,
12. *berättigade kunder*: kunder som fritt kan välja elleverantör i den mening som avses i artikel 21 i detta direktiv,
13. *sammanlänkningar*: utrustning som används för sammanlänkning av elsystem,
14. *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänkningar,
15. *direktledning*: antingen en elledning som kopplar samman en enskild produktionsplats med en enskild kund, eller en elledning som kopplar samman en elproducent och en elleverantör så att dessa direkt kan försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder,
16. *ekonomisk rangordning*: rangordning av källor som tillhandahåller elleveranser enligt ekonomiska kriterier,
17. *stödtjänster*: all verksamhet som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem,
18. *systemanvändare*: fysiska eller juridiska personer som levererar till eller får leveranser från ett överförings- eller distributionssystem,
19. *leverans*: försäljning av el till kunder, inklusive återförsäljning,
20. *integrerat elföretag*: ett vertikalt eller horisontellt integrerat företag,

▼B

21. *vertikalt integrerat företag*: ett företag eller en grupp av företag vars inbördes relationer definieras i artikel 3.3 i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer ⁽¹⁾ och där de berörda företagen/den berörda gruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans av el,
22. *anknutet företag*: ett företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om sammanställd redovisning ⁽²⁾ och/eller intresseföretag enligt betydelsen i artikel 33.1 i samma direktiv och/eller företag som tillhör samma aktieägare,
23. *horisontellt integrerat företag*: ett företag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring, distribution eller leverans av el samt annan verksamhet utanför elsektorn,
24. *anbudsförfarande*: förfarande genom vilket planerade ytterligare behov och ersättningskapacitet täcks genom leveranser från ny eller befintlig produktionskapacitet,
25. *långtidsplanering*: planering av investeringsbehovet i fråga om produktions-, överförings- och distributionskapacitet på lång sikt för att kunna möta systemets efterfrågan på el och för att säkra leveranserna till kunderna,
26. *litet enskilt system*: varje system med en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system,
27. *enskilt mikrosystem*: varje system med en förbrukning på mindre än 500 GWh år 1996 och där det inte finns någon koppling till andra system,
28. *tillförlitlighet*: både försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet,
29. *styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan*: en övergripande eller integrerad metod som syftar till att påverka elförbrukningens omfattning och den tidpunkt vid vilken elen förbrukas för att därigenom minska förbrukningen av primärenergi och toppbelastningar genom att i stället för investeringar i ökad produktionskapacitet gynna investeringar i energieffektivitetsåtgärder eller andra åtgärder, såsom leveransavtal som kan avbrytas, om det sistnämnda alternativet är mest effektivt och ekonomiskt med hänsyn till de positiva effekterna för miljön och försörjningstrygghets och distributionskostnadsaspekterna av lägre energiförbrukning,
30. *förnybara energikällor*: förnybara icke fossila energikällor (vindkraft, solenergi, jordvärme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsanläggningar och biogaser),
31. *distribuerad produktion*: produktionsanläggningar som är anslutna till distributionssystem.

⁽¹⁾ EGT C 395, 30.12.1989, s. 1. Förordningen senast ändrad genom förordning (EG) nr 1310/97 (EGT C 180, 9.7.1997, s. 1).

(*) Titeln till direktiv 83/349/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades till artikel 54.3 g.

⁽²⁾ EGT C 193, 18.7.1983, s. 1. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/65/EG av (EGT C 283, 27.10.2001, s. 28).

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN

Artikel 3

Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och kundskydd

1. Medlemsstaterna skall, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att elföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrensutsatt, säker och miljömässigt hållbar elmarknad, och de får inte göra någon diskriminerande åtskillnad mellan dessa företag när det gäller rättigheter eller skyldigheter.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i fördraget, särskilt artikel 86 i detta, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet i leveranserna, kvalitet och pris samt miljöskydd, inbegripet klimatskydd och energieffektivitet. Dessa åligganden skall vara klart definierade, öppna, icke diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att elföretag i EU kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. När det gäller försörjningstrygghet, styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och för att uppfylla de miljömål som avses i denna punkt får medlemsstaterna införa långtidsplanering, varvid hänsyn skall tas till att tredje part kan komma att ansöka om tillträde till systemet.

3. Medlemsstaterna skall inom sitt territorium se till att alla hushållskunder, och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag, det vill säga företag som har färre än 50 anställda, och en årlig omsättning eller balansomsättning som inte överstiger 10 miljoner euro, har rätt till samhällsomfattande tjänster, det vill säga rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till lätt och tydligt jämförbara och rimliga priser av ett slag som medger insyn. För att garantera leveranser av samhällsomfattande tjänster får medlemsstaterna utse en sistahandsleverantör. Medlemsstaterna skall ålägga distributionsföretagen att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i artikel 23.2. Inget i detta direktiv skall hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskonsumenter och de små och medelsstora förbrukarnas ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig samgång mellan företrädare för dessa konsumentkategorier.

Första stycket skall genomföras på ett öppet och icke diskriminerande sätt och skall inte hindra öppnandet av marknaderna enligt vad som föreskrivs i artikel 21.

4. Om det tillhandahålls ekonomisk ersättning, annan form av ersättning och exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljar för uppfyllandet av åliggandena i punkterna 2 och 3, skall detta ske på ett icke-diskriminerande och öppet sätt.

5. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att skydda slutförbrukare, och de skall särskilt se till att utsatta kunder skyddas, bl.a. genom åtgärder för att hjälpa dem undvika avstängning från leverans. Medlemsstaterna får härvid vidta åtgärder för att skydda slutförbrukare i avlägsna områden. De skall garantera en hög konsumentskyddsnivå, särskilt i form av klara och begripliga avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning. Medlemsstaterna skall se till att berättigade kunder i praktiken kan byta till en ny leverantör. Åtminstone när det gäller hushållskunder skall dessa åtgärder bland annat omfatta dem som anges i bilaga A.

▼B

6. Medlemsstaterna skall se till att elleverantörerna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare anger följande:

- a) Varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga bränslesammansättning som företaget använt under det gångna året.
- b) Åtminstone hänvisning till befintliga referenskällor, t.ex. webbsidor, där information finns tillgänglig för allmänheten om den inverkan på miljön som elframställningen från den sammanlagda bränslesammansättning som leverantören använt under det föregående året har åtminstone i form av utsläpp av CO₂ och radioaktivt utsläpp.

För el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför gemenskapen kan aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att den information som leverantörer tillhandahåller sina kunder i enlighet med denna artikel är tillförlitlig.

7. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att uppnå målen för social och ekonomisk sammanhållning, miljöskydd, däribland även åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och metoder för att bekämpa klimatförändringar, samt försörjningstrygghet. Åtgärderna kan bl.a. omfatta lämpliga ekonomiska stimulansåtgärder, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och gemenskapsverktyg, för underhåll och anläggning av nödvändig nätinfrastruktur, inbegripet sammanlänkingskapacitet.

8. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa bestämmelserna i artiklarna 6, 7, 20 och 22, om tillämpningen av dessa, rättsligt eller i praktiken, skulle hindra elföretagen från att fullgöra de förpliktelser som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset och om handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot gemenskapens intressen. Gemenskapens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller berättigade kunder i enlighet med detta direktiv och artikel 86 i fördraget.

9. Medlemsstaterna skall när de genomfört direktivet informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra förpliktelserna om samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och om åtgärdernas eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De skall därefter vartannat år underätta kommissionen om eventuella ändringar av åtgärderna, oavsett om de kräver undantag från detta direktiv eller ej.

Artikel 4

Övervakning av försörjningstryggheten

Medlemsstaterna skall se till att frågor som rör försörjningstrygghet övervakas. Vid behov får medlemsstaterna överlåta denna uppgift åt de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 23.1. Denna övervakning skall i synnerhet omfatta balansen mellan tillgång och efterfrågan på den inhemska marknaden, förväntad framtida efterfrågan, ytterligare kapacitet som planeras eller håller på att anläggas, samt nätens kvalitet och underhållsnivå samt åtgärder för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leverans från en eller flera leverantörers sida. De behöriga myndigheterna skall senast den 31 juli vartannat år offentliggöra en rapport i vilken resultaten av övervakningen av dessa frågor och de åtgärder som vidtagits eller planerats skall anges; rapporten skall därefter genast överlämnas till kommissionen.

Artikel 5

Tekniska regler

Medlemsstaterna skall se till att tekniska säkerhetskriterier definieras och att det utarbetas och offentliggörs tekniska regler, i vilka de lägsta tekniska konstruktions- och driftkraven för anslutning till systemet av produktionsanläggningar, distributionssystem, direktanslutna konsumenters utrustning, sammanlänknings- och sammankopplings- och direktledningar fastställs. Dessa tekniska regler skall säkerställa att systemen är driftskompatibla, och de skall vara objektiva och icke-diskriminerande. De skall anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. ⁽¹⁾

KAPITEL III

PRODUKTION

Artikel 6

Tillståndsförfarande för ny kapacitet

1. Vid anläggning av ny produktionskapacitet skall medlemsstaterna använda ett tillståndsförfarande som skall genomföras enligt objektiva, klara, begripliga och icke-diskriminerande kriterier.
2. Medlemsstaterna skall fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att anlägga produktionskapacitet på deras territorium. Dessa kriterier kan avse
 - a) teknisk säkerhet i elsystemet, elinstallationer och tillhörande utrustning, samt försörjningstryggheten,
 - b) skydd av befolkningens hälsa och säkerhet,
 - c) miljöskydd,
 - d) markanvändning och lokalisering,
 - e) användningen av allmän mark,
 - f) energieffektivitet,
 - g) typ av primärkällor,
 - h) sökandens egenskaper, t.ex. teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,
 - i) överensstämmelse med de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 3.
3. Medlemsstaterna skall se till att tillståndsförfarandena för små producenter och/eller distribuerad produktion tar hänsyn till deras begränsade storlek och eventuella inverkan.
4. Förfarandena och kriterierna för beviljande av tillstånd skall offentliggöras. Om en ansökan om tillstånd avslås skall den sökande informeras om skälen för avslagsbeslutet. Skälen skall vara objektiva, icke-diskriminerande, välgrundade och vederbörligen dokumenterade. Den sökande skall ha möjlighet att överklaga.

⁽¹⁾ EGT L 204, 21.7.1998, s. 37. Direktivet senast ändrat genom direktiv 98/48/EG (EGT C 217, 5.8.1998, s. 18).

Artikel 7

Anbudsförfarande för ny kapacitet

1. För att trygga försörjningen skall medlemsstaterna se till att det genom ett anbudsförfarande eller ett likvärdigt förfarande i fråga om öppenhet och icke-diskriminering grundat på offentliggjorda kriterier finns möjlighet att erbjuda ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Dessa förfaranden får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan inte är tillräckliga för att säkerställa försörjningstryggheten.

2. Medlemsstaterna kan för att skydda miljön och gynna nya tekniska lösningar se till att det finns möjlighet att upphandla ny kapacitet genom ett anbudsförfarande grundat på offentliggjorda kriterier. Ett sådant anbudsförfarande får gälla ny kapacitet eller åtgärder för styrning av energieffektiviteten/energiefterfrågan. Ett anbudsförfarande får dock bara användas om den produktionskapacitet som anläggs med tillämpning av tillståndsförfarandet eller de åtgärder som vidtas inte är tillräckliga för att uppnå dessa mål.

3. Närmare uppgifter om ett anbudsförfarande avseende produktionskapacitet och åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan skall offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning* senast sex månader före den sista dagen för inlämnande av anbud.

Anbudsspecifikationerna skall göras tillgängliga i tillräckligt god tid för att alla intresserade företag som är etablerade på en medlemsstats territorium skall kunna lämna in anbud.

I syfte att garantera öppenhet och icke-diskriminering skall anbudsspecifikationerna innehålla en detaljerad beskrivning av kontraktsspecifikationerna och det förfarande som skall följas av alla anbudsgivare samt en uttömmande förteckning över de kriterier som skall styra urvalet av anbudsgivare och tilldelningen av kontrakt, inklusive stimulansåtgärder som omfattas av anbudsförfarandet, t.ex. subventioner. Dessa specifikationer får också avse de områden som anges i artikel 6.2.

4. I anbudsinfordringar avseende erforderlig produktionskapacitet skall hänsyn också tas till anbud om elleveranser med långtidsgarantier från befintliga produktionsanläggningar, under förutsättning att tillkommande krav kan tillgodoses på detta sätt.

5. Medlemsstaterna skall utse en myndighet, ett offentligt organ eller ett enskilt organ vars verksamhet inte omfattar elproduktion, elöverföring, eldistribution eller elleveranser och som kan vara den tillsynsmyndighet som avses i artikel 23.1, att ansvara för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet i punkterna 1-4. Om den systemansvarige för överföringssystemet är helt oberoende av annan verksamhet utan ägarsamband med överföringssystemet, får den systemansvarige utses till det organ som ansvarar för organisation, övervakning och kontroll av anbudsförfarandet. Denna myndighet eller detta organ skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa sekretess för uppgifterna i anbudet.

KAPITEL IV

DRIFT AV ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Artikel 8

Utseende av systemansvariga för överföringssystemet

Medlemsstaterna skall, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga de företag som äger överföringssystem att utse en eller flera systemansvariga för

▼B

överföringssystemet. Medlemsstaterna skall se till att de systemansvariga för överföringssystemet handlar i enlighet med artiklarna 9-12.

*Artikel 9***Uppgifter som åligger de systemansvariga för överföringssystemet**

Varje systemansvarig för överföringssystemet skall ansvara för följande:

- a) Att säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på överföring av elenergi.
- b) Att bidra till försörjningstryggheten genom lämplig överföringskapacitet och systemtillförlitlighet.
- c) Att styra energiflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige skall därför vara ansvarig för att elnätet är säkert, tillförlitligt och effektivt och därvid säkerställa att alla nödvändiga stödtjänster är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av andra överföringssystem med vilket systemet är sammanlänkat.
- d) Att förse den systemansvarige för andra system med vilka systemet är sammanlänkat med tillräcklig information för att säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftskompatibilitet i det sammanlänkade systemet skall kunna garanteras.
- e) Att ingen diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag.
- f) Att förse systemanvändarna med den information som behövs för att de skall kunna få effektivt tillträde till systemet.

*Artikel 10***Åtskillnad av systemansvariga för överföringssystemet**

1. Om den systemansvarige för överföringssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag skall denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med överföring. Dessa regler skall inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i överföringssystemet från det vertikalt integrerade företaget.
2. För att säkerställa att den systemansvarige för överföringssystemet som avses i punkt 1 är oberoende skall följande minimikriterier gälla:
 - a) Personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för överföringssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, distribution eller leverans av el.
 - b) Lämpliga åtgärder skall vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos dem som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för överföringssystemet beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt.
 - c) Den systemansvarige för överföringssystemet skall ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att garantera att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen, som regleras indirekt i artikel 23.2, i ett dotterbolag skyddas. Detta skall särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för överföringssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det skall inte vara tillåtet för moderbolaget att ge in-

▼B

struktioner för den löpande verksamheten eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller renovering av överföringsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

- d) Den systemansvarige för överföringssystemet skall upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och se till att planen följs. I planen skall anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att detta mål skall uppfyllas. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs skall lämna en årlig rapport, som skall offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 23.1.

*Artikel 11***Inmatningsordning och balansering**

1. Utan att detta inverkar på leveranser av el som grundas på kontraktsskyldigheter, inklusive sådana som härrör från anbudsspecifikationerna, skall den systemansvarige för överföringssystemet, när den systemansvarige har denna funktion, ansvara för inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna inom sitt område och bestämma hur sammanlänkningskningar till andra system skall utnyttjas.
2. Inmatningsordningen mellan produktionsanläggningarna och utnyttjandet av sammanlänkningskningar skall fastställas på grundval av kriterier som kan godkännas av medlemsstaten och som måste vara objektiva, offentliggjorda och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt som garanterar att den inre marknaden för el fungerar väl. I kriterierna skall den ekonomiska rangordning som gäller el från tillgängliga installationer för elproduktion, eller från överföring genom sammanlänkningskningar, samt de tekniska begränsningarna i systemet beaktas.
3. En medlemsstat får ålägga den systemansvarige att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall, eller kraftvärmeverk.
4. En medlemsstat får med hänsyn till försörjningstryggheten bestämma att produktionsanläggningar som använder inhemska källor för primärenergi skall prioriteras i en utsträckning som inte under något kalenderår överstiger 15 % av den totala mängd primärenergi som behövs för att producera den el som förbrukas i den berörda medlemsstaten.
5. Medlemsstaterna får kräva att de systemansvariga för överföringsystem uppfyller vissa minimikrav i fråga om underhåll och utveckling av överföringssystemet, inklusive dess sammanlänkningskapacitet.
6. Systemansvariga för överföringssystem skall anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med öppna, icke diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden närhelst de har denna funktion.
7. De regler för balansering av elsystemet som fastställs av systemansvariga för överföringssystemet skall vara objektiva, öppna och icke-diskriminerande, vilket även skall gälla för reglerna för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av systemansvarigas nät. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster skall fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 23.2 och skall offentliggöras.

Artikel 12

Sekretess när det gäller systemansvariga för överföringssystemet

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 18 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter skall den systemansvarige för överföringssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt. Uppgifter som tillhandahålls om den egna verksamheten, som kan vara kommersiellt fördelaktiga, skall göras tillgängliga på ett icke-diskriminerande sätt.

KAPITEL V

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 13

Utseende av systemansvariga för distributionssystemet

Medlemsstaterna skall, för en tid som de själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans, utse eller ålägga företag som äger eller är ansvariga för distributionssystem att utse en eller flera systemansvariga för distributionssystemet. Medlemsstaterna skall se till att de systemansvariga för distributionssystemet handlar i överensstämmelse med artiklarna 14-16.

Artikel 14

Uppgifter som åligger de systemansvariga för distributionssystemet

1. Den systemansvarige för distributionssystemet skall med vederbörlig hänsyn till miljön upprätthålla säker, tillförlitlig och effektiv eldistribution inom sitt område.
2. Den systemansvarige får inte i något fall göra någon diskriminerande åtskillnad mellan systemanvändare eller kategorier av användare av systemet, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.
3. Den systemansvarige för distributionssystemet skall förse systemanvändarna med erforderlig information för att de skall kunna få effektivt tillträde till systemet.
4. En medlemsstat får ålägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall, eller kraftvärmeverk.
5. Systemansvariga för distributionssystemet skall anskaffa den energi de behöver för att täcka energiförluster och reservkapacitet inom sina system i enlighet med öppna, icke-diskriminerande och marknadsorienterade förfaranden, närhelst de har denna funktion. Detta krav skall inte påverka användningen av elektricitet som erhållits enligt avtal som slöts före den 1 januari 2002.
6. I det fall de systemansvariga ansvarar för balansering av eldistributionssystemet skall de av dem fastställda reglerna härför, inklusive regler för de avgifter för obalanser i energitillförseln som tas ut av användarna av deras nät, vara objektiva, klara, begripliga och icke-diskriminerande. Villkor och bestämmelser, inklusive regler och tariffer, för de systemansvarigas tillhandahållande av sådana tjänster skall fastställas på ett icke-diskriminerande sätt som avspeglar de verkliga kostnaderna enligt en metod som är förenlig med artikel 23.2 och skall offentliggöras.
7. När den systemansvarige planerar en utbyggnad av distributionsnätet skall hänsyn tas till sådana åtgärder för styrning av energieffektivitet/energiefterfrågan och/eller distribuerad produktion som kan komma att ersätta behovet av att uppgradera eller ersätta elkapaciteten.

▼B

*Artikel 15***Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet**

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag skall denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler skall inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.

2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 skall den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta skall följande minimikriterier gälla:

- a) De personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring, leverans av el.
- b) Lämpliga åtgärder skall vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den systemansvarige för distributionssystemet skall ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utbyggnad av nätet. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att garantera att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen, som regleras indirekt i artikel 23.2, i ett dotterbolag skyddas. Detta skall särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det skall inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den löpande verksamheten eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller renovering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.
- d) Den systemansvarige för distributionssystemet skall upprätta en övervakningsplan, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende och se till att planen följs. I planen skall anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att detta mål skall uppfyllas. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs skall till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 23.1 överlämna en årlig rapport, som skall offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits.

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1 och 2 på integrerade elföretag som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små, enskilda system.

*Artikel 16***Sekretess när det gäller systemansvariga för distributionssystemet**

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 18 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter skall den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som erhålls i verksamheten konfidentiellt och förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Artikel 17

Kombinerat systemansvar

Reglerna i artiklarna 10.1 och 15.1 hindrar inte verksamhet av ett kombinerat systemansvar för överförings och distributionssystem som vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande är oberoende av annan verksamhet utan samband med drift av överförings eller distributionssystem och som uppfyller de krav som anges i led a-d. Dessa regler skall inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i det kombinerade systemet från det vertikalt integrerade företaget.

- a) Personer som ansvarar för ledningen för det kombinerade systemansvaret får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion eller leverans av el.
- b) Lämpliga åtgärder skall vidtas för att se till att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ledningen för det kombinerade systemansvaret beaktas på ett sätt som garanterar att dessa personer kan agera självständigt.
- c) Den kombinerade systemansvarige skall ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll och utbyggnad av nätet. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att garantera att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen, som regleras indirekt i artikel 23.2, i ett dotterbolag skyddas. Detta skall särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den ansvarige för det kombinerade systemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det skall inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner för den löpande verksamheten eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller renovering av överförings- och distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.
- d) Den kombinerade systemansvarige skall upprätta en övervakningsplan där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende och se till att planen följs. I planen skall anges vilka specifika skyldigheter de anställda har för att detta mål skall uppfyllas. Den person eller det organ som ansvarar för att övervakningsplanen följs skall till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 23.1 överlämna en årlig rapport, som skall offentliggöras, över de åtgärder som vidtagits.

KAPITEL VI

SÄRREDOVISNING AV OLIKA VERKSAMHETER SAMT INSYN OCH ÖPPENHET I BOKFÖRINGEN

Artikel 18

Rätt till tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet de utser, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 23, skall i den utsträcknings som krävs för att de skall kunna utföra sina uppgifter ha tillgång till elföretagens räkenskaper i enlighet med artikel 19.
2. Medlemsstaterna och varje utsedd behörig myndighet, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 23, skall behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information offentliggörs om detta är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna skall kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 19

Särredovisning

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att elföretagens bokföring genomförs i enlighet med punkterna 2-3.

2. Elföretag skall, oberoende av ägartyp eller juridisk form, upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och har fastställts till följd av rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 44.2 g (*) i fördraget om årsboksutslut i vissa typer av bolag. ⁽¹⁾

Företag som enligt lag inte är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning skall hålla en kopia av den tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Elföretag skall i sin interna bokföring särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De skall också redovisa, eventuellt genom en sammanställd redovisning, andra elverksamheter utan samband med överföring eller distribution. Fram till den 1 juli 2007 skall de särredovisa leveranserna till berättigade kunder och leveranserna till icke-berättigade kunder. Inkomster från äganderätt till överförings-/distributionssystemet skall specificeras i bokföringen. Vid behov skall de upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet utanför elsektorn. Den interna bokföringen skall omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.

4. Den revision som anges i punkt 2 skall särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner uppfylls.

KAPITEL VII

ORGANISATION AV TILLTRÄDE TILL SYSTEMET

Artikel 20

Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna skall se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystemen grundad på offentliggjorda tariffer, som skall gälla för alla berättigade kunder samt tillämpas objektivt och utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna skall se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända innan de träder i kraft i enlighet med artikel 23 samt att tarifferna - och metoderna om endast dessa har godkänts - offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Väl grundade skäl som särskilt tar hänsyn till artikel 3 måste anföras för en sådan vägran. Vid behov, och om tillträde till systemet har vägrats, skall medlemsstaterna se till att den systemansvarige tillhandahåller relevant information om vilka åtgärder som skulle erfordras för att förstärka systemet. Den part som begär sådan information får åläggas en

(*) Titeln till direktiv 78/660/EEG har justerats med hänsyn till omnumreringen av artiklarna i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i enlighet med artikel 12 i Amsterdamfördraget. Ursprungligen hänvisades till artikel 54.3 g.

⁽¹⁾ EGT L 222, 14.8.1978, s. 11. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/65/EG (EGT C 283, 27.10.2001, s. 28).

▼B

rimlig avgift för att täcka kostnaderna för tillhandahållande av informationen.

*Artikel 21***Öppnande av marknaderna och ömsesidighet**

1. Medlemsstaterna skall se till att följande kunder är berättigade:
 - a) Fram till den 1 juli 2004, de berättigade kunder som avses i artikel 19.1-3 i direktiv 96/92/EG. Medlemsstaterna skall senast den 31 januari varje år offentliggöra kriterierna för fastställandet av vilka dessa berättigade kunder är.
 - b) Senast från och med den 1 juli 2004, samtliga icke-hushållskunder.
 - c) Från och med den 1 juli 2007, samtliga kunder.
2. För att undvika bristande jämvikt när elmarknaderna öppnas
 - a) får avtal om leverans av el med en berättigad kund inom en annan medlemsstats system inte förbjudas, om kunden anses berättigad i båda de berörda systemen,
 - b) får kommissionen, med beaktande av situationen på marknaden och det gemensamma intresset, i de fall där en transaktion som omfattas av led a vägrats på grund av att kunden anses som berättigad endast i det ena av de båda systemen, ålägga den vägrande parten att verkställa den begärda leveransen på begäran av den medlemsstat där den berättigade kunden är belägen.

*Artikel 22***Direktledningar**

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för
 - a) alla producenter och leverantörer av el som är etablerade inom deras territorium att leverera till sina egna fastigheter, dotterbolag och berättigade kunder genom en direktledning,
 - b) varje berättigad kund inom deras territorium att få leveranser via en direktledning från ett producent- och leveransföretag.
2. Medlemsstaterna skall fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att uppföra direktledningar inom deras territorium. Dessa kriterier skall vara objektiva och icke-diskriminerande.
3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning enligt punkt 1 skall inte påverka möjligheten att ingå elavtal i enlighet med artikel 20.
4. Medlemsstaterna får göra tillståndet att uppföra en direktledning avhängigt antingen av att tillträde till systemet vägrats på grundval av artikel 20, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 23 inletts.
5. Medlemsstaterna får vägra att meddela tillstånd till en direktledning om ett sådant tillstånd skulle strida mot bestämmelserna i artikel 3. Väl grundade skäl skall anges för en sådan vägran.

*Artikel 23***Tillsynsmyndigheter**

1. Medlemsstaterna skall utse ett eller flera behöriga organ som skall fungera som tillsynsmyndigheter. Dessa myndigheter skall vara fullständigt oberoende av elindustrins intressen. De skall, genom tillämpning av denna artikel, åtminstone ansvara för att säkerställa icke-diskriminering, effektiv konkurrens och att marknaden fungerar effektivt, genom att särskilt övervaka följande:

▼B

- a) Bestämmelserna för förvaltning och tilldelning av sammanlänkningskapacitet, tillsammans med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de medlemsstater med vilka sammanlänkning förekommer.
- b) Alla mekanismer avsedda att åtgärda överbelastning i det nationella elnätet.
- c) Den tid som överförings- och distributionsföretag behöver för att genomföra sammanlänkningar och reparationer.
- d) Offentliggörande av information från de systemansvariga för överförings och distributionssystem om sammanlänkningar, nätanvändning och kapacitetsfördelning till berörda parter, med beaktande av behovet av att icke sammanfattad information behandlas som kommersiellt konfidentiell.
- e) Effektiv särredovisning enligt artikel 19 för att förhindra korssubventionering inom verksamhetsgrenarna produktion, överföring, distribution och leverans.
- f) Villkor och tariffer för anslutning av nya elproducenter så att det säkerställs att dessa villkor och tariffer är objektiva, öppna och icke-diskriminerande, särskilt med beaktande av kostnaderna och fördelarna med olika tekniska lösningar för förnybara energikällor, distribuerad produktion och kraftvärme.
- g) I vilken utsträckning systemansvariga för överförings- och distributionsnät fullgör sina uppgifter i enlighet med artiklarna 9 och 14.
- h) Graden av insyn och konkurrens.

De myndigheter som inrättas i enlighet med denna artikel skall offentliggöra en årsrapport om resultatet av sin övervakningsverksamhet i enlighet med led a-h.

2. Tillsynsmyndigheterna skall ansvara för att, innan dessa träder i kraft, fastställa eller godkänna åtminstone metoder som används för att beräkna eller fastställa villkoren för

- a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer; dessa tariffer, eller metoder, skall utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkra nätens funktion,
- b) tillhandahållandet av balanstjänster.

3. Trots vad som sägs i punkt 2 får medlemsstaterna föreskriva att tillsynsmyndigheterna skall underställa det relevanta organet i medlemsstaten de tariffer eller åtminstone de metoder som avses i den punkten samt ändringarna i punkt 4 för formellt beslut. Det relevanta organet skall i sådana fall ha befogenhet att godkänna eller förkasta ett förslag till beslut som lagts fram av tillsynsmyndigheten. Dessa tariffer eller metoder eller ändringarna av dessa skall offentliggöras tillsammans med beslutet vid det formella antagandet. Alla formella avslag på ett förslag till beslut skall dessutom offentliggöras tillsammans med motiveringen till avslaget.

4. Tillsynsmyndigheterna skall ha befogenhet att vid behov begära att de systemansvariga ändrar de villkor, tariffer, regler, mekanismer och metoder som avses i punkterna 1, 2 och 3 för att säkerställa att de är proportionella och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt.

5. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem avseende de villkor, tariffer och metoder som avses i punkterna 1, 2 och 4 får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten som i egenskap av tvistlösningsmyndighet skall fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Denna period får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Ett sådant beslut skall vara bindande såvida inte det upphävs vid ett överklagande.

▼B

Om klagomålet gäller anslutningsavgifter för nya, större produktionsanläggningar, får tillsynsmyndigheten förlänga tvåmånadersperioden.

6. Varje berörd part som har rätt till klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med punkterna 2, 3 eller 4 eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda om de föreslagna metoderna får inom två månader efter offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller inom en kortare tidsperiod om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål skall inte utgöra hinder för verkställighet.

7. Medlemsstaterna skall vidta åtgärder för att se till att tillsynsmyndigheterna kan utföra sina åligganden enligt punkterna 1-5 snabbt och effektivt.

8. Medlemsstaterna skall inrätta lämpliga och effektiva system för reglering, kontroll och öppenhet för att förhindra missbruk av en dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa system skall beakta bestämmelserna i fördraget, särskilt artikel 82 i detta.

Fram till 2010 skall medlemsstaternas behöriga myndigheter, senast den 31 juli varje år och i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, till kommissionen överlämna en rapport om dominerande marknadsställning, underprissättning och konkurrenshämmande åtgärder. Rapporten skall också innehålla en undersökning om hur ägandeförhållandena förändrats och vilka konkreta åtgärder som vidtagits på nationell nivå för att garantera en tillräcklig mångfald av marknadsaktörer eller vilka konkreta åtgärder som vidtagits för att förbättra sammanlänkningen och konkurrensen. Från och med 2010 skall de behöriga myndigheterna överlämna en sådan rapport vartannat år.

9. Medlemsstaterna skall se till att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när sekretessbestämmelserna i detta direktiv inte har följts.

10. Vid gränsöverskridande tvister skall den beslutande tillsynsmyndigheten vara den tillsynsmyndighet som är behörig med avseende på den systemansvarige som vägrar utnyttjande av eller tillträde till systemet.

11. Klagomål enligt punkterna 5 och 6 skall inte påverka rätten att överklaga enligt gemenskapslagstiftningen och den nationella lagstiftningen.

12. De nationella tillsynsmyndigheterna skall bidra till att utveckla den inre marknaden och skapa likvärdiga förutsättningar genom ett öppet samarbete med varandra och med kommissionen.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 24***Skyddsåtgärder**

I händelse av en plötslig kris på energimarknaden och om personers, anordningars eller anläggningars fysiska trygghet eller säkerhet hotas, eller om energiförsörjningssystemets integritet hotas, får en medlemsstat tillfälligt vidta nödvändiga skyddsåtgärder.

Sådana åtgärder får endast orsaka minsta möjliga störning av den inre marknadens funktion och får inte vara mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt för att avhjälpa de plötsliga svårigheter som har uppstått.

Den berörda medlemsstaten skall utan dröjsmål anmäla dessa åtgärder till övriga medlemsstater och till kommissionen, som får besluta att den

▼B

berörda medlemsstaten skall ändra eller upphäva sådana åtgärder, i den utsträckning som de snedvrider konkurrensen och negativt påverkar handeln på ett sätt som står i strid med det gemensamma intresset.

*Artikel 25***Övervakning av elimport**

Medlemsstaterna skall var tredje månad informera kommissionen om de tre föregående månadernas elimport från tredje land, uttryckt i fysiska flöden.

*Artikel 26***Undantag**

1. Medlemsstater som efter det att direktivet har trätt i kraft kan visa att det har uppstått påtagliga problem för driften av deras små, enskilda system får ansöka om undantag från tillämpliga bestämmelser i kapitlen IV, V, VI och VII, samt kapitel III, när det gäller enskilda mikrosystem, i fråga om renovering, uppgradering och utvidgning av befintlig kapacitet, vilka får beviljas av kommissionen. Kommissionen skall underrätta medlemsstaterna om dessa ansökningar innan den fattar beslut, varvid sekretess skall iakttas. Beslutet skall offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*. Denna artikel skall även tillämpas på Luxemburg.

2. En medlemsstat som efter det att direktivet har trätt i kraft av tekniska skäl har avsevärda problem med att öppna sin marknad för vissa begränsade grupper av sådana icke hushållskunder som avses i artikel 21.1 b får ansöka om undantag från denna bestämmelse, vilket kommissionen kan bevilja för en tidsperiod på högst 18 månader efter det datum som anges i artikel 30.1. Ett sådant undantag skall under alla omständigheter upphöra vid det datum som anges i artikel 21.1 c.

▼M2

3. Estland ska beviljas ett tillfälligt undantag från tillämpningen av artikel 21.1 b och c fram till och med den 31 december 2012. Estland ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa öppnandet av sin elmarknad. Detta ska genomföras gradvis under referensperioden med sikte på att marknaden ska vara helt öppen den 1 januari 2013. Den 1 januari 2009 ska marknaden vara öppen minst motsvarande 35 % av förbrukningen. Estland ska varje år meddela kommissionen vilka förbrukningströsklar som krävs för att en slutförbrukare ska räknas som en berättigad kund.

▼B*Artikel 27***Granskningsförfarande**

Om kommissionen i den rapport som avses i artikel 28.3 drar den slutsatsen, mot bakgrund av det sätt på vilket tillträde till nätet faktiskt har genomförts i en medlemsstat - vilket ger upphov till fullt effektivt, icke-diskriminerande och obehindrat nättillträde - att vissa skyldigheter som företag åläggs i enlighet med detta direktiv (inklusive skyldigheterna när det gäller åtskillnad i rättsligt avseende för systemansvariga för distributionssystemet) inte står i proportion till det mål som eftersträvas, får den berörda medlemsstaten av kommissionen anhålla om befrielse från kravet i fråga.

Medlemsstaten skall omedelbart underrätta kommissionen om denna begäran och lämna all den relevanta information som är nödvändig för att visa att den slutsats som dragits i rapporten om att effektivt nättillträde garanteras kommer att kvarstå.

Inom tre månader efter det att kommissionen har blivit underrättad skall den ta ställning till den berörda medlemsstatens begäran och vid behov

▼B

lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet om att ändrade relevanta bestämmelserna i direktivet. Kommissionen får i förslagen om att ändra direktivet föreslå att den berörda medlemsstaten undantas från särskilda krav under förutsättning att denna medlemsstat vid behov vidtar lika effektiva åtgärder.

*Artikel 28***Rapportering**

1. Kommissionen skall övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och skall före utgången av det första året efter det att direktivet trätt i kraft, och därefter varje år, överlämna en övergripande rapport till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts. Rapporten skall omfatta åtminstone följande:

- a) Erfarenheter och framsteg som gjorts när det gäller att skapa en fullbordad och fullt ut fungerande inre marknad för el och de hinder som kvarstår för att uppnå detta mål, t.ex. i form av dominerande marknadsställning, koncentrationer på marknaden, underprissättning och beteenden som motverkar konkurrens samt de effekter detta har i form av snedvridningar på marknaden.
- b) I vilken utsträckning kraven på åtskillnad och särredovisning och tariffering i direktivet har lett till att tillträdet till gemenskapens elnät blivit rättvist och icke-diskriminerande och till att likvärdiga konkurrensvåer har uppnåtts, samt vilka ekonomiska, miljömässiga och sociala följder öppnandet av elmarknaden fått för kunderna.
- c) En analys av frågor rörande systemens kapacitetsnivå och försörjningstrygghet när det gäller el i gemenskapen, särskilt rådande och förväntad balans mellan tillgång och efterfrågan med beaktande av den fysiska kapaciteten för överföring mellan olika områden.
- d) Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att täcka efterfrågetoppar och hantera brister i leveranser från en eller flera leverantörers sida.
- e) Genomförandet av undantaget som föreskrivs i artikel 15.2 i syfte att eventuellt se över tröskeln.
- f) En allmän bedömning av de framsteg som gjorts inom ramen för de bilaterala förbindelserna med de tredje länder som producerar och exporterar eller transporterar el, inbegripet vilka framsteg dessa länder har gjort när det gäller integration av marknaden, de sociala och miljömässiga konsekvenserna av handel med el och tillträde till näten.
- g) Behovet av eventuella harmoniseringskrav som inte är kopplade till bestämmelserna i detta direktiv.
- h) Det sätt på vilket medlemsstaterna i praktiken har genomfört kraven om energimärkning i artikel 3.6, och det sätt på vilket eventuella rekommendationer från kommissionen i denna fråga har beaktats.

Rapporten får vid behov även innehålla dels rekommendationer, särskilt när det gäller räckvidden och villkoren för bestämmelserna om märkning, till exempel hur det hänvisas till befintliga referenskällor och innehållet i dessa källor samt särskilt om hur informationen om den inverkan på miljön som elframställning från olika energikällor har, åtminstone i form av utsläpp av CO₂ och radioaktivt utsläpp, skulle kunna göras tillgänglig på ett sätt som medger insyn, är lättillgängligt och möjliggör jämförelser inom Europeiska unionen, och om hur de åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att kontrollera tillförlitligheten hos den information som tillhandahållits av leverantörer skulle kunna rationaliseras, dels åtgärder för att motverka negativa effekter av dominerande marknadsställning och marknadskoncentration.

2. Vartannat år skall den rapport som avses i punkt 1 även omfatta en analys av de olika åtgärder som vidtagits i medlemsstaterna för att

▼B

uppfylla förpliktelserna om allmännyttiga tjänster, samt en bedömning av dessa åtgärders effektivitet och, i synnerhet, deras inverkan på konkurrensen på elmarknaden. Rapporten får vid behov innehålla rekommendationer om vilka åtgärder som bör vidtas på nationell nivå för att uppnå en hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna eller för att förhindra en avskärmning av marknaden.

3. Kommissionen skall senast den 1 januari 2006 överlämna en detaljerad rapport till Europaparlamentet och rådet om framstegen när det gäller att skapa en inre marknad för el. I rapporten skall särskilt redovisas

- förekomsten av icke-diskriminerande nättillträde,
- effektiviteten i tillsynen,
- utvecklingen av infrastrukturen för sammanlänknings- och försörjningstryggheten inom gemenskapen,
- i vilken utsträckning de fullständiga fördelarna av att marknaden öppnas tillfaller små företag och hushåll, särskilt i fråga om de samhällsomfattande tjänsterna och kvaliteten på de allmännyttiga tjänsterna,
- i vilken utsträckning marknaderna i praktiken är öppna för effektiv konkurrens, inbegripet aspekter som rör dominerande marknadsställning, marknadskoncentration, underprissättning eller konkurrenshämmande åtgärder,
- i vilken utsträckning kunderna verkligen byter leverantörer och omförhandlar tariffer,
- prisutvecklingen, inbegripet leveranspriserna, i förhållande till i hur stor utsträckning marknaderna öppnas,
- de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av direktivet vad gäller det verkliga oberoendet för systemansvariga i vertikalt integrerade företag och huruvida andra åtgärder utöver funktionellt oberoende och separata redovisningar har utvecklats vilkas effekt är likvärdig med åtskillnad i rättsligt avseende.

Då det är lämpligt skall kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att garantera hög kvalitet på de allmännyttiga tjänsterna.

Då det är lämpligt skall kommissionen lägga fram förslag för Europaparlamentet och rådet, i synnerhet för att säkerställa fullständigt och faktiskt oberoende för de systemansvariga för distributionssystemet före den 1 juli 2007. Vid behov skall dessa förslag, i överensstämmelse med konkurrenslagstiftningen, även avse åtgärder angående dominerande marknadsställning, marknadskoncentration och underprissättning eller konkurrenshämmande åtgärder.

*Artikel 29***Upphävande**

Direktiv 90/547/EEG skall upphöra att gälla den 1 juli 2004.

Direktiv 96/92/EG skall härmed upphöra att gälla från och med den 1 juli 2004 utan att det påverkar medlemsstaternas förpliktelser när det gäller tidsfrister för införlivande och tillämpning av nämnda direktiv. Hänvisningar till det upphävda direktivet skall anses som hänvisningar till det här direktivet och skall läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga B.

▼B*Artikel 30***Genomförandet**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 juli 2004. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. Medlemsstaterna får uppskjuta genomförandet av artikel 15.1 till den 1 juli 2007. Detta påverkar inte tillämpningen av de krav som fastställs i artikel 15.2.
3. När medlemsstater antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

*Artikel 31***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 32***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

BILAGA A

Konsumentskyddsåtgärder

Om inte annat följer av gemenskapsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG ⁽¹⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG ⁽²⁾, skall de åtgärder som avses i artikel 3 tillförsäkra kunderna följande:

- a) Rätt till ett avtal med sin eljänstleverantör, i vilket följande anges:
- Leverantörens namn och adress.
 - De tjänster som tillhandahålls, tjänstekvalitet och tidpunkt för den ursprungliga inkopplingen.
 - Eventuella underhållstjänster som tillhandahålls.
 - På vilket sätt aktuell information om tariffer och underhållskostnader kan erhållas.
 - Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp samt eventuell rätt till frånträde.
 - Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet.
 - Hur det tvistlösningsförfarande som avses i led f inleds.

Villkoren skall vara skäliga och kända på förhand. Information om dem bör under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en mellanhand skall ovannämnda upplysningar också tillhandahållas innan avtalet ingås.

- b) Underrättelse i god tid om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och i samband med denna information underrättelse om att de har rätt att frånträda avtalet. Tjänstleverantörerna skall underrätta sina kunder direkt om varje avgiftshöjning vid en lämplig tidpunkt som inte infaller senare än en normal faktureringsperiod efter det att höjningen trätt i kraft. Medlemsstaterna skall se till att kunder har möjlighet att frånträda avtal om de inte godtar de nya villkor som eljänstleverantören meddelat.
- c) Klar och tydlig information om priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster.
- d) Brett val av betalningssätt. Alla skillnader i villkor och bestämmelser skall motsvara leverantörens kostnader för de olika betalningssystemen. De allmänna villkoren skall vara skäliga, klara och begripliga. De skall meddelas på ett klart och lättbegripligt språk. Kunderna skall skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.
- e) Möjlighet att byta leverantör utan kostnad.
- f) Tillgång till klara och lättförståeliga, okomplicerade och billiga förfaranden för behandling av kundernas klagomål. Sådana förfaranden skall göra det möjligt att lösa tvister snabbt och rättvist. När det är befogat skall de innefatta ett system för ersättning och/eller återbetalning. Förfarandena bör i möjligaste mån följa de principer som anges i kommissionens rekommendation 98/257/EG ⁽³⁾.
- g) Information om sina rättigheter när det gäller samhällsomfattande tjänster om de har tillgång till samhällsomfattande tjänster enligt de bestämmelser som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 3.3.

⁽¹⁾ EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

⁽³⁾ EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.

BILAGA B

Jämförelsetabell

Direktiv 96/92/EG	Det här direktivet	
Artikel 1	Art. 1	Räckvidd
Artikel 2	Art. 2	Definitioner
Artiklarna 3 & 10(1)	Art. 3	Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och kundskydd
—	Art. 4	Övervakning av försörjningstryggheten
Artikel 7(2)	Art. 5	Tekniska regler
Artiklarna 4 & 5	Art. 6	Tillståndsförfarande för ny kapacitet
Artiklarna 4 & 6	Art. 7	Anbuds förfarande för ny kapacitet
Artikel 7(1)	Art. 8	Utseende av systemansvariga för överföringssystemet
Artikel 7(3)-(5)	Art. 9	Uppgifter som åligger de systemansvariga för överföringssystemet
Artikel 7(6)	Art. 10	Åtskillnad av systemansvariga för överföringssystemet
Artikel 8	Art. 11	Inmatningsordning och balansering
Artikel 9	Art. 12	Sekretess när det gäller systemansvariga för överföringssystemet
Artiklarna 10(2) & (3)	Art. 13	Utseende av systemansvariga för distributionssystemet
Artikel 11	Art. 14	Uppgifter som åligger de systemansvariga för distributionssystemet
—	Art. 15	Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystemet
Artikel 12	Art. 16	Sekretess när det gäller systemansvariga för distributionssystemet
—	Art. 17	Kombinerat systemansvar
Artikel 13	Art. 18	Rätt till tillgång till räkenskaper
Artikel 14	Art. 19	Särredovisning
Artiklarna 15-18	Art. 20	Tillträde för tredje part
Artikel 19	Art. 21	Öppnande av marknaderna och ömsesidighet
Artikel 21	Art. 22	Direktledningar
Artiklarna 20(3)-(4) & 22	Art. 23	Tillsynsmyndigheter
Artikel 23	Art. 24	Skyddsåtgärder
—	Art. 25	Övervakning av elimport
Artikel 24	Art. 26	Undantag
—	Art. 27	Granskningsförfarande
Artiklarna 25 & 26	Art. 28	Rapportering
—	Art. 29	Upphävande
Artikel 27	Art. 30	Genomförandet
Artikel 28	Art. 31	Ikraftträdande
Artikel 29	Art. 32	Adressater
	BILAGA A	Konsumentskyddsåtgärder